

A Győri Ítéltábla a dr. Lantos Bálint Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Madák Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen tisztességtelen kikötés érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Győri Törvényszék 2017. április 12. napján kelt 11.P.21.026/2016/11. számú ítélete ellen a felperes részéről 12. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest arra, hogy fizessen meg az államnak az illetékügyben eljáró hatóság felhívására 48.000 (negyvennyolcezer) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket és 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (húszezer) forint fellebbezési eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az irányadó tényállás szerint a felek 2008. február 15-én „hitel-, zálogszerződés ... svájci frank magánhitelhez” megnevezésű szerződést kötöttek. A szerződést az alperes hitelezőként és zálogjogosultként, a felperes adósként és zálogkötelezettként kötötte meg.

A kölcsönszerződés 5.3. pont harmadik bekezdés értelmében a kölcsön folyósításának feltétele, hogy a jelen szerződésen alapuló egyoldalú kötelezettségvállalását tartalmazó közokiratot a hitelfelvevő a bank részére átadta.

Az alperes hitelműveletek végzésére vonatkozó üzletszabályzata 5.2.1. pontja szerint az ügyfél a hitelszerződés alapján lehívott kölcsön folyósításának és törlesztésének időpontja, valamint az ügyfél fennálló tartozása tekintetében az alperes e célra szolgáló nyilvántartásait (üzleti könyveit) és nyilatkozatait irányadónak és hitelesnek fogadja el.

Az üzletszabályzat 6.2.4.c. pont értelmében az alperes a hitelszerződés azonnali hatályú felmondási jogának megnyíltával, a felmondás elkerülése érdekében előírhatja, hogy az ügyfél a hitelszerződésből fakadó tartozását - saját költségére - közjegyzői okiratban foglalt nyilatkozattal ismerje el.

A felperes a keresetében a kölcsönszerződés 5.3. pont harmadik bekezdése, az üzletszabályzat 5.2.1. és 6.2.4.c. pontjának semmisségét kérte megállapítani.

E körben arra hivatkozott, hogy a rendelkezések az 1959. évi IV. tv. (rPtk.) 209.§. (1) bekezdés 209/A.§. (2) bekezdés és a 18/1999. kormányrendelet (továbbiakban Rendelet) 1.§ b) és j) pontja alapján tisztességtelenek.

Az érvelése szerint a szerződéskötéskor előre közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat megfordítja a bizonyítási terhet.

Az üzletszabályzat 5.2.1. pont (3) bekezdés, valamint az, hogy, ennek alapján a végrehajtás alapját képező közjegyzői ténytanúsítvány is kiállítható, azt eredményezi, hogy a banknak a végrehajtást megelőzően a tartozást nem szükséges bizonyítani, hanem az adósnak kell a saját tartozása összegét igazolnia a végrehajtási eljárásban.

A kölcsönszerződés közjegyzői okiratba foglalása a közvetlen bírósági végrehajtás megindítását teszi lehetővé. Ennek további feltétele, azaz a közjegyzői ténytanúsítvány kiállítására pedig azon sérelmes szerződési rendelkezés értelmében kerülhet sor, amely szerint a felperes előzetesen elismeri, hogy a fennálló tartozása mértékére az alperesnél vezetett számlái, az alperes nyilvántartásai és könyvei szolgálnak alapul. Ilyen rendelkezést sem a Vht., sem a közjegyzőről szóló jogszabály nem tartalmaz. A bizonyítás terhe tehát hátrányosan a fogyasztóra hárul.

A rPtk 242.§. (1) bekezdésére utalással kiemelte, hogy a közokiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozat alapján a felperest terheli az alperes által vele szemben indított eljárásban annak bizonyítása, hogy tartozása nem áll fenn, így a Pp. bizonyításra vonatkozó általános szabályai nem érvényesülnek.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Kifejtette, hogy a támadott kikötések egyike sem alkalmas arra, hogy kizárólagosan jogosítsa fel az alperest a felperes teljesítése szerződésszerűségének megállapítására.

A folyósítás feltételeként rögzített közokirati formátumhoz kötött bizonyító erő jogszabályon alapul. Az 5.2.1. pont sem tisztességtelen, mert a bizonyítási terhet nem változtatja meg az adós hátrányára. Ezzel az adós csak azt ismeri el, hogy az alperes üzleti nyilvántartásai hitelesek, és azokat irányadónak elfogadja, de a kimutatások vitatásának jogáról nem mondott le, azokkal szemben ellenbizonyítással élhet. Ez a rendelkezés a végrehajtási záradékkal ellátott okiraton alapuló közvetlen bírósági végrehajtás jogszabályi előírásaihoz képest a fogyasztóra hátrányos kikötést nem tartalmaz.

Az üzletszabályzat 6.2.4.c. pontja pusztán egy lehetőség a felperes számára a szerződés felmondásának elkerülésére, amely lényegében a fogyasztó érdekét szolgálja, és mint ilyen, tisztességtelennek nem tekinthető.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest 127.000 forint elsőfokú perköltség alperes javára, és 36.000 forint feljegyzett eljárási illeték az állam javára való megfizetésére.

A határozat indokolása szerint a 2014. évi XL. tv. (DH2) tv. 37.§. (1) bekezdése nem képezte akadályát a megállapítási kereset előterjesztésének, mert a sérelmezett rendelkezések a felek közötti elszámolást nem érintették, a felperes szerződésből eredő fizetési kötelezettségét nem befolyásolták, ezért nem volt szükség jogkövetkezmény megjelölésére.

A hatályos 1994.évi. LIII.tv. (Vht.) 23/C.§ (1) bekezdése valamint a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. tv. 112.§. értelmében a közvetlen végrehajtás alapját az teremti meg, hogy a felek a szerződésüket közjegyzői okiratba foglalták.

A bank a szerződés felmondása esetén kérheti tanúsítvány kiállítását és a záradékolást, amelynek azonban nem feltétele az, hogy az adós a támadott kikötésben megkívánt nyilatkozatot megtegye, és elfogadja a hitelezőnél vezetett számlák és az alperes vonatkozó bizonylatai, könyvei alapján készített kimutatást.

A bizonyítási teher megfordulására alapított érvelésre tekintettel a törvényszék vizsgálta, hogy kire és milyen bizonyítási teher hárul abban az esetben, ha az alperes az igényét nem közvetlen végrehajtás alapján érvényesíti, illetve akkor, ha az adósnak kellene végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránti pert indítania.

A fentieket annak tükrében kell vizsgálni, hogy a rPtk. 242.§ (1) bekezdése értelmében, hogy a támadott szerződésbeli kikötések tartozáselismerésnek nem tekinthetők, mert a tartozáselismerésben az adósnak pontosan meg kell jelölnie a fennálló tartozása összegét. Ezzel szemben a támadott

rendelkezés kizárólag azt tartalmazza, hogy az adós az alperes könyveit irányadónak és hitelesnek fogadja el.

Amennyiben tehát az alperes a követelését peres eljárásban érvényesítené, úgy a szerződés tartalmára (kölsönösszeg, tartozás) vonatkozó bizonyítási teher őt terheli. Az azzal szembeni védekezés tartalmától függően az adóst terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés érvényesen nem jött létre, a vitatott szerződési pontok tisztességtelenek, illetve a tartozás összegét érintően neki kellene bizonyítani, hogy a banki könyvekkel és kimutatásokkal szemben többet törlesztett.

A közvetlen végrehajtás esetén indított végrehajtás megszüntetése (korlátozása) iránti perben is az adósnak kell bizonyítani, hogy a szerződés nem jött létre, érvénytelen, annak egyes pontjai tisztességtelenek, illetve, hogy a tartozása nem abban az összegben áll fenn, mint amelyre a végrehajtás indult.

A szerződéskötéskor hatályos 1996. évi CXII. tv. (Hpt). 206.§. (1) bekezdés a) pontja a pénzügyi intézmény kötelezettségévé teszi a kimutatások adós részére történő megküldését, amelyet ő kifogásolhat.

A fentiek értelmében tehát a támadott kikötések a követelés bármelyik módon történő érvényesítése esetén sem eredményezik a bizonyítási teher megfordulását.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint nem tisztességtelen az a banki magatartás, amelyik a kölcsönszerződés megkötéséhez, a kölcsön folyósításához megkívánja az okirat közokiratba foglalását. Nem ezen rendelkezés miatt módosulhat ugyanis a bizonyítás szabálya, hanem a közokiratba irányadó, a fentiekben ismertetett jogszabályok következtében.

Az üzletszabályzat 6.2.4.c. pontja a fogyasztó érdekét védő kikötés, mert az alperes ezzel lehetőséget biztosít az adós számára, hogy az azonnali hatályú felmondási jog megnyíltja után a tartozás közjegyző előtti elismerésével elkerülhesse a súlyosabb jogkövetkezményt jelentő felmondást. Ezért ezen kikötés sem nem ütközik a Rendelet 1.§ (1) bekezdés j) pontjába.

Kifejtette a törvényszék, hogy a Rendelet 1.§ (1) bekezdés b) pontja szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelen különösen az a szerződési feltétel, amely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e. Jelen esetben a fogyasztóval szerződő fél a bank, aki nyilvánvalóan nem a saját teljesítésének szerződésszerűségét vizsgálja.

A felperes a fellebbezésében az ítélet kereseti kérelemben foglaltak szerinti megváltoztatását, és az alperes perköltségben marasztalását kérte az elsőfokú eljárásban előadott indokai alapján.

Az álláspontját a Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.385/2015/6. számú, a Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.005/2015/5/III. számú és BDT2017.3629 számú eseti döntésével kívánta alátámasztani. Ez utóbbi esetben a bíróság azt mondta ki, hogy a támadott szerződési feltétel - mint a szerződéskötéskor a kölcsön folyósítása előtt megtett tartozáselismerés - mind a bizonyítási teher, mind a felmondás jogszerűségének vitathatósága szempontjából a fogyasztót indokolatlanul hátrányos helyzetbe hozza.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az ítélet helybenhagyására és a felperes perköltségben marasztalására irányult.

Kiemelte, hogy a fellebbezés új érvet nem tartalmaz.

A felhívott eseti döntésekkel összefüggésben rámutatott, hogy azok olyan szerződéses pontokra vonatkoznak, ahol „a banki nyilvántartásokból származó adatokat tartalmazó banki nyilatkozatnak a közokiratba foglalt formáját fogadják el hitelesnek az adósok, amíg jelen esetben az adósok csak és

kizárólag a banki nyilvántartásokat fogadják el hitelesnek, de nem az ezek alapján kiállított banki nyilatkozatot tartalmazó közokiratot"(fellebbezési ellenkérelem 7.bek.).

A fellebbezés nem alapos.

Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság megalapozott tényállásból helytálló jogi következtetést levonva utasította el a felperesek kereseti kérelmét.

A törvényszék döntésének indokaival a másodfokú bíróság egyetért, a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakat emeli ki.

Osztotta az ítéltábla azt az elsőfokú megállapítást, hogy a támadott szerződési feltételek nem ütköznek a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 1.§ (1) bekezdés b) és j) pontjába. A rendelkezések a bankot nem jogosítják fel kizárólagosan annak megállapítására, hogy a felperes teljesítése szabályszerű-e, és bizonyítási terhet sem változtatják meg a fogyasztó hátrányára, arra lényegében nincsenek kihatással.

Helytállóan állapította meg a törvényszék, hogy a hitelező a követelésének peres eljárás útján való érvényesítése esetén a pénzügyi intézményt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, ennek keretében milyen összegű kölcsönt, milyen feltételek mellett folyósított az adós, az adós mennyit teljesített, s ennek eredményeképpen mekkora az adós tartozása. A pénzintézet ezen tényállításai nyilvánvalóan a saját nyilvántartásán alapulnak.

A fentiek adós általi vitatása esetén a pénzügyi intézménynek az alapul szolgáló nyilvántartások elszámolási elveit, módszerét, adatait be kell mutatnia, le kell vezetnie. Amennyiben az adós ezek után azt állítja, hogy a pénzügyi intézmény elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg hibás a számítása, vagy azt állítja, hogy a banki nyilvántartásban szereplő adatokkal szemben a részéről nagyobb összegű teljesítésre került sor, úgy ezen állításait a Pp. 164.§ (1) bekezdésében foglaltaknak, azaz a bizonyítás általános szabályainak megfelelően már neki kell bizonyítania. A bizonyítás fentiek szerinti menetét a támadott rendelkezések nem befolyásolják.

Helytálló a törvényszék azon megállapítása is, miszerint a közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat alapján, annak végrehajtási záradékkal való ellátásával megindított végrehajtási eljárás folyamatban léte esetén az adós a Pp. 369.§-ában foglalt tényekre hivatkozással végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti pert kezdeményezhet, s ennek során a per alapjául szolgáló tényállításai bizonyítására a Pp. 164.§ (1) bekezdése értelmében maga köteles.

A támadott rendelkezés nem biztosít több jogosultságot a pénzügyi intézménynek és nem ró többletterhet a fogyasztóra annál, mint ami a Pp. okirati bizonyításra irányuló, továbbá a bizonyítási terhet és kötelezettséget meghatározó (Pp. 164.§) rendelkezéseiből, illetve a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátását, ekként a végrehajtásnak a peres út igénybevétele nélküli elrendelését lehetővé tevő (a perbeli szerződés megkötésekor a Vht. 21.§ -ában, jelenleg a 23/C.§-ában és a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 112.§-ában foglalt) jogszabályi rendelkezésekből egyébként fakad.

A Rendelet 1.§. (1) bekezdés b) pontja értelmében tisztességtelennek csak az a kikötés tekinthető, amely a fogyasztóval szerződő felet (bank) jogosítja fel egyoldalúan a saját teljesítése szerződésszerűségének megállapítására. Nem zárható el a hitelező attól, hogy döntsön arról, hogy az adós teljesítése számára megfelelő-e, szerződésszerűnek ítéli-e, és ennek hiányában a szerződésben írt jogkövetkezményeket alkalmazza.

Az üzletszabályzat 6.2.4.c) pontja az adós érdekében álló intézkedési lehetőséget biztosít, ezért az a Rendelet felhívott szakaszai értelmében tisztességtelennek nem tekinthető.

A fentiekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét annak helyes indokaira tekintettel a Pp.254.§ (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az ítéletábra az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp.78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte a feljegyzett fellebbezési illeték állam javára való, és 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdése alapján megállapított mértékű, a kifejtett munkával arányos - az Áfá-t is magában foglaló - ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltség megfizetésére.

Győr, 2017. szeptember 28.

.Havasiné dr.Orbán Mária sk.
a tanács elnöke

Dr.Sarmon Hedvig sk.
előadó bíró

.Vass Mária sk.
bíró

A kiadmány hitelül
kiadó: